

De onde

av Niklas Rådström

Oversatt av Øystein Ulsberg Brager

Konsept: Philip Thorne & Øystein Ulsberg Brager

Inspisient: Teatersirkus / Michael H. Sciarrone

Tekniker: Roger Torstensen

Regiassistent: Espen Hjort

Framført med tillatelse fra Draken Teaterforlag på vegne av Niklas Rådström.
Takk til Vardeteatret ved Jo Skjønberg og Leif Sørensen, venner og familie.

James Bulger-saken

Den 12. februar 1993 ble to år gamle James Patrick Bulger bortført fra New Strand Shopping Centre utenfor Liverpool i Storbritannia. Han ble kidnappet av to elleve år gamle gutter, Robert Thompson og Jon Venables. De to guttene mishandlet og torturerte Bulger til han døde. Blant annet kastet de maling i øynene på ham, kastet murstein i ansiktet hans, slapp ham med hodet først ned mot en brosteinsbelagt gate og slo ham gjentatte ganger med en ti kilo tung jernstang. Bulgers forhud hadde også blitt tuklet med. Bulger ble funnet den 14. februar på en jerbanestrekning i nærheten, der Venables og Thompson hadde etterlatt ham på togskindene med hodet begravet i stein. Da han ble funnet var kroppen hans delt i to av toget.

Thompson og Venables ble observert sammen med James Bulger av 38 forskjellige vitner. Bare noen få av dem snakket til guttene, og ingen av dem gjorde noe fordi de alle antok at Bulger var en yngre bror, eller trodde på guttenes påstander om at den lille gutten hadde gått seg bort, og at de var på vei for å ta ham med til politiet.

Den 24. november 1993 ble Robert Thompson og Jon Venables dømt for drapet på James Bulger som de yngste morderne dømt i det 20. århundre, og også de yngste morderne dømt i Storbritannia på 250 år. De ble dømt til 'detainment at Her Majesty's Pleasure', en livstidsdom som dikterer et minimum antall år i fengsel før man blir løslatt under visse forutsetninger (rapporteringsplikt, begrenset bevegelsesfrihet o.l.). Guttene ble dømt til minimum åtte år bak murene.

James Bulger (foto: Wikipedia)

James Bulger-saken var utgangspunktet for et stort mediesirkus, og hadde ringvirkninger på blant annet engelsk lovgivning omkring voldelige videofilmer. En omfattende underskriftskampanje gjennomført av tabloidavisen The Sun førte i 1994 til at Storbritannias daværende justisminister Michael Howard økte Thompson og Venables fengselsstraff til 15 år. I 1997 ble denne avgjørelsen omgjort av The House of Lords, som kom fram til at denne avgjørelsen hadde vært lovstridig, og at det kun er dommeren i rettsaken som kan avgjøre lengden på en fengselsstraff.

Saken mot Thompson og Venables ble ført i en vanlig domstol, og de ble straffeforfulgt på lik linje med voksne kriminelle. I 1999 klagde Thompson og Venables advokater det engelske rettsystemet inn for den Europeiske Menneskerettighetsdomstolen, fordi de mente guttene ikke burde ha blitt prøvd for en domstol og et system de ikke hadde forutsetninger for å skjønne noe av. Den 15. mars 1999 slo domstolen i Strasbourg fast at rettsaken mot Thompson og Venables hadde brutt

med den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen. I 2001 ble de to guttene sluppet ut av fengsel, med nye navn og identiteter.

James Bulger-saken førte til en omfattende frykt for og debatt omkring moralsk forfall i Storbritannia. Tony Blair uttalte følgende i forbindelse med James Bulger-saken: *"We hear of crimes so horrific they provoke anger and disbelief in equal proportions (...). These are the ugly manifestations of a society that is becoming unworthy of that name"*. Storbritannias daværende statsminister John Major kom på sin side med den berømte og omstridte uttalelsen *"Society needs to condemn a little more, and understand a little less"*.

I mars i år var Bulger-saken igjen i medias søkelys da Jon Venables ble fengslet for besittelse og distribusjon av barneporno. I juli ble Venables dømt til to års fengsel.

Om De onde

De onde er basert på utskrifter av domstolsreferater, forhørsprotokoller og intervjuer i forbindelse med James Bulger-saken. Stykket var skrevet som et bestillingsverk fra Odsherred Teater i Danmark, og urpremieren fant sted i København i 2005. Stykket har siden blitt spilt på Göteborgs Stadsteater i 2007 og som radioteater på Kroatisk riksradio. Stykket hadde sin Londonpremiere juni 2009.

Om Niklas Rådström

Den svenske forfatteren Niklas Rådström debuterte i 1975 med diktsamlingen *Med tystnad närbesläktade dikter*. En tidlig gjennombruddsbok var diktsamlingen *Dikter kring Sandro Della Quercias liv* (1979) som han fikk Aftonbladets litteraturpris for. Hans første roman *Månen vet inte* utkom i 1989. Boken ble en kritiker- og salgssuksess som Rådström også ble tildelt Aniara-prisen for. I 1992 mottok han den prestisjefylte August-prisen for sin roman *Medan tiden tänker på annat*. Niklas Rådströms forfatterskap er mangesidig og tar stadig nye veier. Ved siden av lyrikken viser skuespillet *Hitlers barndom* fra 1985, spøkeshistoriesamlingen *Berättat om natten* fra 1988, 1700-tallsromanen *Vänd ditt timglas* fra 1991 og samtidsromanen *Ängel bland skuggor* fra 1993 at Rådström har stor bredde i sitt forfatterskap. Niklas Rådström har også skrevet flere filmmanus, blant annet for *Bröderna Mozart* og *Tala det är så mörkt*. I 2004 debuterte han som filmregissør med sin egen kortfilm *Eiffeltornet* som ble belønnet med Göteborgsfestivalens pris for beste manus.

OIT i 2011

De onde markerer avslutningen på et vellykket oppstartsår for Oslo Internasjonale Teater. Et år som har gitt mersmak, og som har vist at det er både interesse for og et ønske om mer internasjonal samtidsdramatikk på norske scener. Responsen fra både publikum og bransje har vært overveldende positiv. Med det i tankene tar vi om litt fatt på et nytt og om mulig enda mer spennende år med OIT. For 2011 har vi planlagt lesninger av åtte skuespill fra sju forskjellige land. Blant dramatikerne vi presenterer finnes både noen av verdens største dramatikere som foreløpig ikke har kunnet sees på norske scener, så vel som noen av de mest spennende unge dramatikerne som kommer til å sette preg på samtidsdramatikken i årene som kommer. Vi planlegger også en rekke relaterte arrangementer som workshops og samtaler fra scenekanten. Det fullstendige programmet for neste år avslører vi på nyåret - så følg med!

Takk til alle publikummere, samarbeidspartnere og støttespillere i 2010. Vi gleder oss til 2011!

Øystein Ulsberg Brager, kunstnerisk leder for OIT

Om OIT

Oslo Internasjonale Teater produserer jevnlig iscenesatte lesninger av internasjonal samtidsdramatikk som ikke tidligere har vært oversatt til norsk eller spilt i Norge. I 2010 har vi gjort seks iscenesatte lesninger, med én oslopremiere og fem norgespremierer. Vi fortsetter arbeidet vårt i 2011, og har planlagt iscenesatte lesninger av 8 skuespill fra 7 forskjellige land i løpet av året. Hvilke stykker dette er og datoer for forestillingene i 2011 annonseres på nyåret.

Vi håper du vil følge OITs arbeid videre! Det er flere måter du kan holde deg oppdatert på hva vi gjør

- Meld deg på vår mailingliste ved å sende en email til oslointernasjonaleteater@gmail.com
- Følg oss på Facebook
- Legg oss til som venn på Underskog

Vil du være involvert i OITs arbeid? Vi er veldig interessert i å høre fra skuespillere, oversettere og andre med en brennende interesse for internasjonal dramatikk! Du kan kontakte oss på email eller tlf. 932 55 949.

Interessert i å sette opp ett av stykkene som OIT har presentert? Vi hjelper gjerne til med å formidle kontakt til rettighetshavere for både originalverket og oversettelsen.

Billetter til OITs lesninger bestilles på mail: oslointernasjonaleteater@gmail.com
Du kan lese mer om OIT på: <http://oslointernasjonaleteater.com>

Stykker OIT har gjort så langt:

Sju jødiske barn av Caryl Churchill (Storbritannia) og *Sju andre barn* av Richard Stirling (Storbritannia), spilt 12/09/09. Med etterfølgende paneldebatt.

Forsøk på livet av Martin Crimp (Storbritannia), spilt 11/3/10.

The Fever av Wallace Shawn (USA), spilt 22/4/10. Oslopremiere, framført på engelsk.

Sort Dyrs Sorg av Anja Hilling (Tyskland), spilt 26/8/10.

Her står tittelen til dramaet om Ante av Ivor Martinic (Kroatia), spilt 23/9/10.

Flap and fear av Darren Lerigo (Storbritannia), spilt 21/10/10. Framført på engelsk. Med samtale fra scenekanten mellom Darren Lerigo og den norske dramatiker Toril Solvang.

De Onde av Niklas Rådström (Sverige), spilt 25/11/10.

OIT er drevet av det internasjonale teaterkompaniet Imploding Fictions i samarbeid med Teatersirkus. For mer informasjon se www.implodingfictions.com og www.teatersirkus.no.

Oslo kommune

STIFTELSEN
FRITT ORD

presenterer

De onde

av Niklas Rådström

En iscenesatt lesning

Torsdag 25. november 2010 kl. 19.00 på Vardeteatret i Oslo

*Forestillingen er støttet av Stiftelsen Fritt Ord,
Fond for Utøvende Kunstnere og Oslo Kommune.*